

AYDIN DOĞUMEVİ'NE AİLE PLANLANMASI İÇİN BAŞVURAN KİŞİLERİN KONTRASEPTİF YÖNTEM TERCİHLERİ VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER

ÖZET

Giriş ve Amaç: Bu araştırmada, 2002-2006 yılları arasında Aydın Doğumevi'ne aile planlaması (AP) için başvuran kişilerin kontraseptif yöntem tercihleri, tercihlerini etkileyen faktörler ve verilen aile planlaması hizmetlerinin değerlendirilmesi, kontraseptif yöntemlerin tercihi ile sosyodemografik değişkenler arasındaki ilişkinin araştırılması amaçlanmıştır.

Yöntem: Çalışmamız, Aydın Zübeyde Hanım Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi (Aydın Doğumevi) Aile Planlaması Polikliniği'ne 01.01.2002 ile 31.12.2006 tarihleri arasında Aile Planlaması konusunda eğitim ve danışmanlık hizmeti almak için başvuran kişilerin kayıtları taranarak yapılmıştır. Bu dönemde yapılan toplam 17353 başvurunun tümü incelenmiştir. İzlem danışmanlığı alanlar tüm başvuru sayısından çıkarılarak, yeni bir kontraseptif yöntem seçimi için ve/veya ilk kez başvuranların sayısı bulunmuştur. Veriler SPSS 11.0 ile değerlendirilmiş ve analizde student t testi, çok gözlü düzenlerde ki-kare testi ile korelasyon ve regresyon analizi kullanılmıştır. İstatistiksel olarak anlamlılık düzeyi 0,05 olarak kabul edilmiştir.

Bulgular: Merkeze başvuran 17353 kişinin sadece 184'ü (%1,1) erkekti. Bunların %87,5'i kondom kullanıyordu. Üç kişi vazektomi özel danışmanlığı, gerisi kondoma özel danışmanlık ve izlem danışmanlığı almıştı. Kadınların %90,2'si son üç ayda herhangi bir yöntem kullanmasına karşın, ancak %74,2'i etkili bir yöntem kullanmaktaydı. Bunlar arasında en sık kullanılan kondomdu (%41,1). Kadınların % 58'i izlem danışmanlığı almıştı. Yeni bir yöntem seçimi için başvuran %42'lik kesim en çok %11,9'la RİA ve %11,3'le kondom danışmanlığını tercih etmişti. Gebeliği olan kadınların son gebeliklerinin %82,8'i canlı ve %15,6'sı küretajla sonlanmıştı.

Merkeze ilk defa başvuranların sayısı ise 7207 idi. Bunların toplam gebelik sayısı ortalaması $2,76 \pm 1,9$; canlı doğum ortalaması $2,07 \pm 1,3$; ölü doğum sayısı ortalaması $0,29 \pm 0,7$; küretaj sayısı ortalaması $0,40 \pm 0,9$ idi. Yüzde 24,3'ü kırsal kesimden başvuruyordu. %56,3'ü ilkokul, %17,4'ü lise, %8,6'si yüksek okul mezunu iken %8,2'i okur-yazar değildi. Hiç gebeliği

olmayanların oranı %5,2 (377 kişi) iken; %21,4'ünün bir; %28,1'nin iki; %18,6'sının üç; %11,2'sinin dört gebeliği mevcuttu ve en fazla olarak onbeş gebeliği olan iki kişi vardı. Hiç doğum yapmayanların oranı %5,9 (427 kişi) idi. Kadınların son üç ayda kullandığı yöntem oranları sıklık sırasına göre geri çekme %37,4; RİA %18,2; kondom %13,9; hap %5 ve enjeksiyon yöntemleri %0,3 (23 kişi) iken %23,3'ü herhangi bir yöntem kullanmamaktaydı. Son gebeliklerin %70 normal vajinal doğum, %17,2 küretaj, %5 sezaryen ve %1,5 düşük ile sonuçlanırken, kadınların %31,7'si son gebelik aralığının ilk altı ayında başvurmuştur.

Sonuç: Çalışmamızdaki kadınların eğitim seviyesi yükseldikçe etkili AP yöntem kullanımı ve devamlılığı artarken, hormonal yöntem tercihi azalmakta idi. Son gebeliği normal vajinal doğumla sonuçlanan kadınlarda etkili AP yöntem kullanımı ve AP hizmetlerinden yararlanma oranları az; hormonal yöntem tercihleri ise son gebeliği diğer şekillerde (sezaryen, düşük, küretaj gibi) sonuçlananlara göre artmıştır. Aydın merkez dışından başvuranlarda, etkili AP yöntem kullanımı, yöntem kullanım devamlılığı ve hormonal yöntem tercihleri daha az olarak bulunmuştur. Çalışmamızda, son iki yılda başvuran kadınlarda etkili AP yöntem kullanımı ve AP hizmetlerinden yararlanma oranı ile hormonal yöntem kullanımı artmıştır. Gebelik sayısı fazla olanlarda etkili AP yöntem kullanımı ve AP hizmetlerinden yararlanma oranı az iken, hormonal yöntem tercihi artmaktaydı.

Anahtar Kelimeler: Aile planlaması, kontrasepsiyon, yöntem, sosyodemografi, eğitim, kadın